

Bona pràctica sobre la formació de les persones amb discapacitat intel·lectual vers la participació i inclusió social

Dades generals:

Escola d'Educació Especial Xaloc

Vallès Occidental

Pere Farrés Berenguer

pfarres@xtec.cat

Dades de l'experiència:

"El nostre programa pedagògic el vàrem iniciar ja fa quatre cursos amb l'alumnat major de 16 anys i enguany el volem consolidar i generalitzar als altres grups de secundària. Aquest consisteix en la introducció d'una sèrie de crèdits, vinculats als conceptes d'aprenentatge servei, d'autoestima i d'autoconcepte i d'inclusió social activa, dins del currículum i amb l'objectiu de formar al nostre alumnat amb necessitats educatives especials com a ciutadans actius, a l'hora que es van formant com a persones i com a treballadors/es".

Actualment aquest programa es concreta en 6 crèdits distribuïts en 3 cursos, i en diverses activitats transversals d'aprenentatge servei a la comunitat escolar. Aquests crèdits es realitzen durant els cursos en els que s'allarga l'escolaritat al nostre alumnat de secundària modificada per tal d'oferir-los una formació professionalitzadora. En els crèdits que volem revisar, adaptar, i que s'engloben dins el programa que ja s'està duent a terme amb l'alumnat de major edat, els nois i les noies aprenen a:

- CONÈIXER-SE, parlen de la seva biografia, dels seus problemes i de les seves capacitats, valoren els esforços i les possibilitats dels seus companys, constaten que hi ha diferents col·lectius que es troben amb dificultats paral·leles i visualitzen com lluiten pel seu futur, comproven que n'hi ha d'altres que es busquen els problemes i acaben

per autodestruir-se, es plantegen quin voldrien que fos el seu futur i les possibilitats de lluitar-hi.

- VISUALITZEN LA SOCIETAT ON VIUEN, les institucions i els serveis que els ofereixen, i, també, quines actituds bàsiques calen per a ser uns bons ciutadans.

Aquests crèdits culminen amb les pràctiques de participació ciutadana: activitats d'aprenentatge servei vinculades a la comunitat local, on els nois i noies que finalitzen aquesta etapa ofereixen la seva ajuda i els seus serveis com a col·laboradors a entitats i associacions que ho sol·licitin, sempre en grup, amb la supervisió del seu tutor/a i tenint en compte les seves possibilitats. L'objectiu final és la formació de ciutadans/as de ple dret a partir del coneixement d'un mateix, de la realitat social que ens envolta i del coneixement d'algunes estratègies de relació amb l'entorn social.

Les activitats d'aprenentatge servei en les que hi ha implicades altres entitats i que s'han dut a terme fins el moment són: la dinamització d'un grup de voluntaris i voluntàries format per nois i noies amb discapacitat intel·lectual que han dut a terme un grup de conversa i d'activitats intergeneracional, amb un grup d'ancians de la residència Sabadell Gent Gran i la col·laboració en la neteja, vigilància i manteniment del bosc de Can Deu. També es duen a terme col·laboracions puntuals amb diferents entitats, associacions i ONG (Creu Roja, Punt del Voluntariat, SCAI, etc).

Amb aquest bagatge i en relació amb les entitats amb les que es realitzen les tasques de col·laboració, fent de "voluntaris" o col·laboradors, l'alumnat aconsegueix:

- Donar a conèixer les seves qualitats com a persones, demostrar que no són "minusvàlids", esdevenir ciutadans de ple dret.
- Ampliar les fonts per aconseguir un millor equilibri personal (sentir-se orgullosos, assolir cert reconeixement social, etc).
- Ampliar contactes interpersonals (afectius, experiencials).

Les entitats, alhora, en reben un ajut constatable i objectivable, fets que ajuden a valoritzar la tasca dels/les alumnes. Concretament l'experiència de col·laboració amb la llar d'avis ha estat molt reeixida des de diversos punts de vista. En primer lloc, per part de l'alumnat:

- Aconsegueixen un reconeixement social, que d'altra manera és difícil d'assolir per la seva situació de discapacitats i el seu "etiquetatge" com a minusvàlids. Han sortit a revistes (Taulí report), els han fet entrevistes per la ràdio i diari Sabadell, les famílies i els seus companys se'n senten orgullosos, etc.

- Augmenta la seva capacitat d'autocontrol: han de tenir molta paciència amb els avis, han d'aprendre a ser flexibles i a variar les tasques programades, si cal, etc.

I per part de la residència i dels avis:

- Han posat el seu gra de sorra per trencar mentalitats i males pràctiques pel que fa al tracte amb persones amb discapacitats (infantilisme, por, desconeixement o menyspreu).
- Els avis i les àvies han rebut dosis d'afectivitat, de joventut i d'alegria de les quals en van força escassos. Segons informacions de les auxiliars geriàtriques esperaven, i esperen, amb impaciència al grup d'alumnes cada divendres.

Cal dir que tots els alumnes s'han adaptat perfectament a la relació amb els avis, han estat sempre molt respectuosos amb ells, els han ajudat de manera correcta a l'hora de fer les activitats i han participat sempre de manera molt activa (amb iniciativa).

Som la primera entitat de Sabadell en oferir els "nostres serveis" d'intercanvi entre entitats participant en el Banc de Temps Xarxa Sabadell organitzat pel Punt del Voluntariat de l'Ajuntament de la ciutat. Per aquest projecte educatiu l'alumnat i l'escola han estat reconeguts amb el primer premi Valors Montserrat Roig de l'IES del mateix nom de Terrassa (2005), així com, amb l'accèssit al Premi Conviure a Catalunya atorgat per l'Associació d'Antics Diputats del Parlament de Catalunya (2006).

Les raons bàsiques que ens varen moure per elaborar el programa que actualment estem duent a terme i que amb aquest projecte volem revisar i generalitzar als altres grups de secundària adaptada de 12 a 16 anys foren:

- La constatació de que la no acceptació o inconsciència per part del nostre alumnat de les seves discapacitats, de les seves limitacions, així com de les seves possibilitats o punts forts, els suposarà entrebancs per a la seva futura autonomia com a adults.
- La convicció de que el fet de tenir una vida social activa, saber-se útil, col·laborar amb la resta, formar part activa en associacions, participar en actes socials, ofereix a qualsevol persona una major qualitat de vida.

Redacció: Pere Farrés Berenguer, juliol de 2007

Aprenentatges que s'han donat:

- Coneixement d'un mateix, autoconcepte i autoestima,
- Els nostres pobles, civisme, participació ciutadana i pràctiques de participació
- Activitats transversals de manteniment, compra, reciclatge, etc.
- Donar a conèixer les seves qualitats com a persones

- Aconseguir un millor equilibri personal
- Ampliar contactes interpersonals
- Coneixements de caire professionalitzador

Descripció del servei:

En boca dels propis alumnes, els serveis que es realitzen són:

- Visita a la residència. L'auxiliar geriàtrica, ens ensenya les instal·lacions de Sabadell Gent Gran de la corporació Sanitària del Parc Taulí. També alguns dels 10 avis amb els qui durem a terme el nostre treball.
- Grup de conversa: Històries personals: Activitat per a presentar-nos i conèixer-nos millor. Aprenem coses sobre la guerra civil (n'hi ha dels dos bàndols) i nosaltres els expliquem quins oficis estem aprenent a l'escola i a quines empreses anem a fer pràctiques.
- Taller de memòria: Preparem activitats per a reforçar i treballar la memòria. Ens assessora una mica l'auxiliar geriàtrica de la llar d'avis.

Diverses activitats ens fan adonar que tothom té dificultats i a mesura que ens fem grans hi ha capacitats que es van perdent, però que és molt important anar-les exercitant, encara que els èxits siguin minsos.

- Tallers de Manualitats: Muntem tallers i repartim els avis en grups. Uns fan pots de sal de colors, altres clauers o collarets amb les inicials fets amb una pasta especial d'assecat ràpid.
- Grup de conversa: Les tradicions de la Setmana Santa i la Quaresma. Hem fet un power point que els hi hem passat sobre les tradicions d'aquestes festes. Els avis ens expliquen com ho vivien a la seva joventut i la relació que té tot plegat amb la religió, coses que nosaltres la majoria desconeixíem.
- Tallers de jocs: Els proposem "jocs gegants" de sopes de lletres, mots encreuats, diferències entre imatges, etc. extrets del Consorci de Normalització Lingüística. Treballem l'atenció i la capacitat d'observació. A la segona part els ensenyem a jugar a l'UNO.
- Jocs comunitaris: Vam plantejar un joc de descripcions d'accions fent mímica i un altre de vocabulari havent de descriure les paraules oralment però sense dir algunes paraules-clau. Vam acabar la sessió amb una partida de BINGO. Com a premi als guanyadors els vam regalar objectes artístics fets per nosaltres. Ells ens van regalar una rosa de Sant Jordi "especial".

- Jocs d'exterior: Preparem una "competició entrenament" de petanca adaptada i un joc de penyores amb pilota.
- Exercitant els sentits: Els preparem cinc activitats on han de posar a prova la seva sensibilitat amb l'olfacte, el gust, el tacte i la vista.
- Festa final de comiat: Compartim un pica pica, veiem fotos de l'escola i ens fem alguns obsequis.

Àmbits de servei: Participació ciutadana, Intercanvi generacional

Matèries implicades: Educació per a la ciutadania

Nivells educatius: Educació especial

Edats dels participants: 16-18 anys

Data d'inici del projecte: Setembre 2003-2004

Data de finalització del projecte: En curs

Entitats que participen a l'experiència: Residència d'avis Sabadell Gent Gran, Punt del Voluntariat (Ajuntament de Sabadell) i Creu Roja.

Dades de contacte:

Adreça: Puig Major, 63 08207

Població: Sabadell

Comarca: Vallès Occidental

Telèfon: 93 725 83 95

Correu electrònic: esceexaloc@xtec.cat

Web: <http://www.xtec.cat/esceexaloc>